

ΑΛΦΟΝΣΟΥ ΔΩΔΕ

ΝΟΥΜΑΣ ΡΟΥΜΕΣΤΑΝ

ΕΝ μόνον έλπιετο, ότι δέν τόν είχε παρ' αὐτῇ έπαρκώς. Έν τῷ πρῶτῳ μάλιστα προγεύματι, τῷ βεβιασμένῳ προγεύματι τῶν πολυάσχολων δικηγόρων, πάντοτε ὑπῆρχε μεταξύ αὐτῶν ὁ φίλος, ὁ ἀχώριστος τοῦ Μεσημβρινοῦ σύντροφος, ὁ χρησιμεύων, ἵνα ὁλονέν ἀναρριπιζῇ τὰς ιδέας του, ὁ βραχίων, ἐφ' οὗ εὐχαρίστως ἐστηρίζετο ὁ ἔμπιστός του.

Α! πόσον εὐχαρίστως θά τόν συνάδευε πέραν τῶν γεφυρῶν, πόσον θά ἦτο εὐτυχής, τὰς βροχεράς ἡμέρας, ἐάν ἐπήγαине διὰ τοῦ δίφρου των καί τόν περιέμενε καί ἐπέστρεφον ὁμοῦ, συνεσφιγμένοι ὀπισθεν τῆς πληττούσης τὰς ὑέλους βροχῆς. Ἀλλά δέν ἐτόλμα νά τῷ τὸ προτείνῃ, βεβαία ὅτι πάντοτε θά ἐπροφασίζετο τι, συνάντησιν δοθείσαν ἐν τῇ λέσχῃ τῶν Ἀσκόπων Βημάτων, πρὸς τίνα τῶν τριακοσίων οἰκείων περὶ ὧν ὁ Μεσημβρινὸς ἔλεγε τρυφερῶς :

«Μέ λατρεύει... Θά ἐρρίπτετο εἰς τὸ πῦρ χάριν ἐμοῦ...»

Οὕτως ἠννόει τὴν φιλίαν. Καί ἔπειτα οὐδεμία ἐν ταῖς γνωριμίαις του ἐκλογή. Τὸ εὐκοινώνητόν του, ἡ ιδιότροπός του ζωηρότης τὸν ἔρριπτον ἐπὶ τοῦ πρώτου τυχόντος, καί μετὰ τῆς αὐτῆς εὐκολίας τὸν ἀνέσυρον. Ἀνὰ πᾶν ὀκταήμερον μία νέα περίπτωσις, ἐν ὀνομα ἐμβλαλλόμενον εἰς πᾶσαν φράσιν, ὃ ἡ Ροζαλία κατέγραφεν ἐπιμελῶς, ἐν ἐκάστῳ γεύματι ἐπὶ τῆς μικρῆς ζωγραφιστῆς πινακίδος τῶν ἐδεσμάτων, καί ὁ κατόπιν ἐξηφανίζετο, αἰφνυδῶς, ὥσπερ ἡ προσωπικότης τοῦ κυρίου ἦτο ἐπίσης φθαρτὴ καί εὐφλεκτός ὡς ὁ χρωματισμὸς τοῦ μικροῦ χαρτίου.

Έν μέσῳ τῶν παροδικῶν αὐτῶν φίλων, εἰς μόνος ἦτο σταθερός, παιδικὴ μᾶλλον ἔξις ἢ φίλος, διότι ὁ Ρουμεστάν καί ὁ Βομπάρ ἐγεννήθησαν ἐν τῇ αὐτῇ ὁδῷ. Ἀπετέλει οὗτος μέλος τοῦ οἴκου, καί ἡ νεαρὰ γυνή, ἀπὸ τῶν γάμων της, εὔρε παρ' αὐτῇ καθιδρυμένον ἐν τῇ θέσει τῆς τιμῆς, δίκην οἰκογενειακοῦ ἐπίπλου, τὸ ἰσχνόν αὐτὸ ὑποκαίμενον, τὸ ἔχον κεφαλὴν παληκαρίου, μεγάλην ρίνα ἀτέιον, ὀφθαλμοὺς ὁμοίους με σφαίρας ἀχάτου ἐπὶ δέρματος κιτρίνου καί μεστοῦ ρυτίδων ἐκ τῶν ἰδιαζουσῶν εἰς τοὺς ὑποκριτάς, εἰς ὅλας τὰς ὑπὸ διηνεκῶν συσπάσεων συμπτυσσομένας ὀψεις. Έν τούτοις ὁ Βομπάρ οὐδέποτε ὑπῆρξε

κωμῳδός. Πρὸς στιγμὴν, εἶχε ψάλλει εἰς τοὺς χοροὺς τοῦ Ἰταλικοῦ, καί ἐκεῖ ὁ Νουμάς τὸν εἶχεν ἀνέυρει. Ἐξαιρουμένης αὐτῆς τῆς λεπτομερείας, ἀδύνατον νά ἐξηκριβῶνέ τι περὶ τῆς κυμαινομένης αὐτῆς ὑπάρξεως. Τὸ πᾶν εἶχεν ἴδει, μετῆλθεν ὅλα τὰ ἐπαγγέλματα, παντοῦ εἶχεν ὑπάγει. Δέν ὠμίλει τις ἐνώπιόν του περὶ προσώπου διασήμου, περὶ σημαντικοῦ συμβεβηκότος, χωρὶς αὐτὸς νά ἐπιβεβαιώσῃ. «Εἶνε φίλος μου» ἢ «ἐκεῖ ἤμην... ἐκεῖθεν ἔρχομαι...» Καί πάραυτα μία ἱστορία πρὸς ἐπιβεβαίωσιν.

Τιθέμεναι εἰς ἔλεγχον αὐταὶ αἱ ἀφηγήσεις, παρῆγον καταπληκτικούς συνδυασμούς. Ὁ Βομπάρ κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος, διώκει ὁμάδα ἀνταρτῶν πολωνῶν καί κερκασίων εἰς τὴν ἄλωσιν τῆς Σεβαστουπόλεως, εἶχε καθευχθῇ ἐν τῷ φρουρίῳ τῆς Χαΐτης ἐπὶ δέκα ἔτη, χάριν τοῦ βασιλέως τῆς Ὁλλανδίας, πράγματα μὴ κωλύσαντα αὐτὸν νά διαπράξῃ, κατὰ τὴν αὐτὴν πάντοτε χρονολογίαν, καί ἄλλα σπουδαῖα κατορθώματα. Ταῦτα πάντα, λεγόμενα δι' ἰσχυρὰς μεσημβρινῆς προφορὰς ἐστραμμένης ἐπὶ τὸ ἐπίσημον, δι' ὀλιγίστων χειρονομιῶν, ἀλλὰ μετὰ μηχανικῶν μορφασμῶν, κουραζόντων τὸν θεώμενον αὐτοὺς ὡς αἱ λάμψεις τεμαχίου ὑέλου ἐντὸς καλειδοσκοπίου.

Τὸ παρὸν τοῦ Βομπάρ δέν ἦτο ὀλιγώτερον σκοτεινὸν καί μυστηριῶδες τοῦ παρελθόντος του. Ποῦ ἔζη; Πῶς; Πότε ὠμίλει περὶ μεγάλων ἐπιχειρήσεων ἀσφάλτου, περὶ χρίσματος μέρους τῶν Παρισίων δι' ἀσφάλτου, κατὰ σύστημα οἰκονομικόν; πότε πάλιν, ὅπως ἀφροσιωμένος εἰς σκέψεις περὶ φαρμάκου ἀλανθαστου, ὃ ἐφεῦρε κατὰ τῆς φυλλοξήρας, δέν περιέμενεν ἢ ἐπιστολὴν παρὰ τοῦ ὑπουργείου ἵνα ἐπετύγχανε τὸ γέρας τῶν ἑκατὸν χιλιάδων φράγκων, πρὸς κανονισμόν τῶν λογαριασμῶν του ἐν τῷ μικρῷ γαλακτοπωλείῳ, εἰς ὃ ἔτρωγε καί οὐ ὁ καταστηματάρχης εἶχε καταντήσῃ νά χάτῃ κατὰ τὸ ἥμισυ τὰς φρένας, ἀκούων ὁλονέν τὰς ἀλλοκότους ἐκείνου ἐλπίδας.

Αὐτὸς ὁ ἀλλόφρων Μεσημβρινὸς ἦτο ἡ χαρὰ τοῦ Ρουμεστάν. Τὸν παρελάμβανε πάντοτε μαζύ του, τὸν εἶχεν ὡς ὄργανον τῆς φιλοπαιγμοσύνης του, ἀνακινῶν, ἐξεγείρων αὐτόν, προκαλῶν τὴν τρέλλαν του. Ὅτε ὁ Νουμάς ἴστατο ἵνα ὁμιλήσῃ μετὰ τινος εἰς τὸν δρόμον, ὁ Βομπάρ ἀπεσύρετο διὰ βήματος ἀξιοπρεποῦς, ὑποκρινόμενος ὅτι ἤναπτε τὸ σιγάρων του. Ἐθεᾶτο εἰς

τὰς κηδείας, εἰς τὰς συναθροίσεις, ἐρωτῶν ὅπως πολυάσχολος: «Εἶδατε τὸν Ρουμεστάν;» Κατήντα νά ἦναι γνωστὸς ὅσον καί ἐκεῖνος. Έν Παρισίῳ, ὁ τοιοῦτος τύπος ἀκολουθοῦντα εἶνε συχνότατος, πᾶν γνωστὸν πρόσωπον σύρει κατόπιν τοῦ ἑνα Βομπάρ, ἀκολουθοῦντα τὴν σκιάν ἐκείνου οὐ ἀποτελεῖ εἶδος παραρτήματος. Τοιοῦτόν τι ἀκριβῶς ἦτο ὁ Βομπάρ ὡς πρὸς τὸν Ρουμεστάν. Ἀλλ' ἡ Ροζαλία δέν ἠδύνατο νά ὑποφέρῃ αὐτὸ τὸ μεσότοιχον τῆς εὐτυχίας της, πάντοτε παρεντιθέμενον μετὰ αὐτῆς καί τοῦ συζύγου της, πληροῦν τὰς σπανίας στιγμὰς καθ' ἃς θά ἠδύναντο νά ἦσαν μόνοι. Οἱ δύο φίλοι μετεχειρίζοντο ὁμοῦ διάλεκτον, ἥς ἦτο ἀμέτοχος, ἐγέλων δι' ἐγχωρίους ἀστειολογίας ἀμεταφράστους. Ὅ,τι κυρίως δέν τῷ συνεχῶρει ἦσαν τὰ ψεῦδη του, αἱ ἐπινοήσεις του ἐκείναι, εἰς ἃς τὸ πρῶτον εἶχε δώσει πίστιν, τόσον ἦτο ξένη τῆς ἀπάτης ἢ εὐθεία καί ἐλευθέριος αὐτῇ φύσις, ἥς ἐν τῶν κυριωτέρων θελημάτων ἦτο ἡ ἀρμονικὴ συμφωνία τοῦ λόγου καί τῆς σκέψεως, συμφωνία καταφανὴς ἐν τῷ εὐήχῳ, τῇ σταθερότητι τῆς κρυσταλλίνης φωνῆς της.

«Δέν μοῖ ἀρέσκει... εἶναι ψεύστης...» ἔλεγε διὰ τόνου βαθέως περιφρονητικοῦ, τέρποντος μεγάλως τὸν Ρουμεστάν. Καί, ὑπερασπιζόμενος τὸν φίλον του :

«Ἀλλ' ὄχι, δέν εἶνε ψεύστης... εἶνε ἄνθρωπος τῆς φαντασίας, ὅστις βλέπει ὄνειρα ἐξυπνος, καί τὰ διηγέται... Ὁ τόπος μου εἶνε γεμάτος ἀπ' αὐτοῦς... Εἶνε ὁ ἥλιος, ἡ προφορά... Ἰδὲ τὴν θεῖαν μου Πορτᾶν... Καί ἐμὲ ἀκόμη, ἂν δέν προσεῖχον ἀεννάως ἐμαυτόν...»

Μικρὰ χεῖρ διεμαρτύρετο, τῷ ἔκλειε τὸ στόμα: «Σιώπα, σιώπα... Δέν θά σέ ἡγάπων πλέον, ἂν ἦσο ἀπ' αὐτὴν καί σὺ τὴν Μεσημβρίαν».

Έν τούτοις ἦτο, καί πολὺ καί μεθ' ὅλον τὸ παρισινόν του ἐξωτερικόν, τὸ περυστέλλον αὐτὴν ἐπίχρυσμα τῆς συμπεριφορᾶς, τὴν εἶδε προβάλλουσιν τὴν φοβεράν Μεσημβρίαν, ἔρμαιον τῶν ἑξέων της, ἀλογον, κτηνώδη. Ἡ πρώτη ἀφορμὴ ὑπῆρξεν ἡ θρησκεία. Καί ἐδῶ, ὡς ἐπὶ παντὸς ἀντικειμένου, ὁ Νουμάς ἠκολούθει τὴν παρὰδοσιν τῆς ἐπαρχίας του. Ἦτο ὁ καθολικὸς προδογικιανός, ὁ μὴ τηρῶν τύπους, ὁ πηγαίνων μόνον εἰς τὴν ἐκκλησίαν πρὸς παραλαβὴν τῆς γυναικὸς του ἐν τέλει τῆς λειτουργίας καί ἱστάμενος ἐκεῖ ἐν τῷ βᾶθει, μετ' ὑπερβίβλον τὸ ὕψος πρὸ τῶν ἱερατικῶν ἐθιμοτυπιῶν, ὁ μόνον ἐν καιρῷ

χολέρας εξομολογούμενος, ἀλλ' ἄξιός νά κρεμασθῇ ἢ νά μαρτυρήσῃ ὑπὲρ τῆς πίστεως τῆς μήτε συγκινοῦσης αὐτὸν μήτε μετριάζουσας τὰ πάθη του καὶ τὰς κακίας.

Νυμφευόμενος, ἐγνώριζεν ὅτι ἐλάβανε σύζυγον ὁμόθησκον, ὅτι ὁ ἐφημέριος τοῦ Ἀγίου Παύλου εὔρε πρώτης τάξεως καὶ ἐπὶ ἡγεσίας ὅλα τὰ τοῦ γάμου των, τὰς λαμπάδας, τοὺς τάπητας καὶ τὰ ἄνθη. Αὐτὰ τῷ ἤρουν. Ὅλοι ὅσας ἐγνώριζεν, ἡ μήτηρ του, αἱ ἐξαδέλφαι του, ἡ θεία Πορτάλ, ἡ Δούκισσα Σάν Δοννίνου, ἦσαν ἐνθερμοὶ καθολικαί. Διὰ τοῦτο λίαν ἐξέπληγνεν μετὰ τινος ἀπὸ τῶν γάμων μῆνας, βλέπων τὴν Ροζαλίαν μὴ τηροῦσαν τοὺς τύπους. Τῇ παρετήρησε :

— Λοιπὸν ποτὲ δὲν ἐξομολογεῖσαι ;

— Ὅχι, φίλε μου, εἶπεν ἐκείνη, ἀπαθής..., ἀλλ' οὔτε καὶ σύ, βλέπω.

— ὦ ! δι' ἐμέ, ἀλλάζει τὸ πρᾶγμα.

— Διατί ;

Τὸν ἐθεώρει μὲ ὀφθαλμοὺς τόσο ἐλίκρινως, τόσῳ φωτεινῶς ἐκπληκτοῦς, τόσο ὀλίγον ἐφαίνετο ἀμφιβάλλουσα περὶ τοῦ ὑποδεεστεροῦ της ὡς γυναικός. Οὐδὲν εὔρε ν' ἀπαντήσῃ καὶ τὴν ἀφῆκε νά ἐξηγηθῇ. ὦ ! δὲν ἦτο ἀπὸ τὰς ἐλευθέρων ιδεῶν γυναικας, ἀπὸ τὰ μεγάλα πνεύματα. Ἀνατραφεῖσα εἰς λαμπρὸν ἐκπαιδευτήριον τῶν Παρισίων, μὲ ἱερέα τοῦ Ἀγίου Λαυρεντίου ὡς πνευματικόν, μέχρι τοῦ δεκάτου ἐβδόμου αὐτῆς ἔτους, μέχρι τῆς ἐξόδου της ἀπὸ τοῦ παρθενωγαγείου. καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ ἔτι ἐπὶ τινος μῆνας, εἶχεν ἀκολουθήσει τοὺς θρησκευτικοὺς τύπους πλησίον τῆς μητρὸς της, εὐλαβοῦς Μεσημβρινῆς. Εἶτα ἡμέραν τινά, ἐθραύσθη τι ἐν αὐτῇ, ἐξέφρασε πρὸς τοὺς γονεῖς της τὴν ἀφορητὸν ἀντιπάθειαν ἣν τῇ προὔξενε τὸ ἐξομολογητήριον. Ἡ μήτηρ ἐπειράθη νά κατανικήσῃ, ὅτι ἐξελάμβανεν ἀπλὴν ἰδιοτροπίαν· ἀλλ' ὁ κ. Λε Κεσνοά παρενέβη :

— Ἄφστε, ἄφστε... Τὸ ἴδιον εἶχε καὶ ἐμὲ καταλάβει, ἐν τῇ ἡλικίᾳ της.

Καὶ ἔκτοτε μόνον σύμβουλον εἶχε τὴν νεαρὰν της συνειδήσιν. Παρισινὴ ἄλλως τε, γυνὴ τοῦ κόσμου, ἐχθρά τῶν ἀκαλαισθητῶν ἀνεξαρτησιῶν· ἂν ὁ Νουμάς ἤθελε νά πηγαίνῃ εἰς τὴν ἐκκλησίαν, θὰ τὸν συνώδευεν ὡς ἐπὶ πολὺ ἄλλοτε τὴν μητέρα της, χωρὶς ταῦτοχρόνως νά ὑποκρίνηται τὴν πίστιν ἣν δὲν εἶχε πλέον.

Τὴν ἠκροῶτο ἐννεός, ἐμβρόντητος διότι τοιαῦτα παρ' ἐκείνης ἤκουε, καὶ μετὰ τούτου τὴν ἀποπνέοντος πεποιθήσιν, δια-

σαλεύοντος ὅλας τὰς περὶ γυναικείας ὑποταγῆς μεσημβρινὰς τοῦ ιδέας.

— «Δὲν πιστεύεις λοιπὸν εἰς τὸν Θεόν;» εἶπε διὰ τοῦ μᾶλλον ἐπισήμου δικηγορικοῦ τοῦ στόμφου, μὲ τὸν δάκτυλον πομπωδῶς ὑψωμένον πρὸς τὰς γλυφὰς τῆς ὀροφῆς. Ἐξέπεμψε κραυγὴν : «Εἶνε τοῦτο δυνατόν;» τόσο αὐτόματον, τόσο εἰλικρινῆ, ὥστε ἦτο ἀνταξία συμβόλου πίστεως. Τότε ἐπροφασίσθη τὸν κόσμον, τὴν κοινωνικὴν εὐπρέπειαν, τὸν σύνδεσμον τῆς θρησκείας πρὸς τὰς ἀρχάς των. Ὅλοι αὐταὶ αἱ κυραὶ ἐτέλουν τοὺς θρησκευτικούς τύπους κατὰ γράμμα, ἡ δούκισσα, ἡ κυρία δ' Ἐσκαρβές, ἐδέχοντο τὸν πνευματικὸν των εἰς τὴν τράπεζαν, εἰς ἐσπερίδα.

Τὸ πρᾶγμα θὰ ἐνεποίει αἰσθήσιν κακὴν· ἂν ἐγνώριζον... Ἐσταμάτησε, κατανοῶν ὅτι προὔχρει ὑπὲρ τὸ δέον καὶ ἡ συζήτησις ἔμεινεν ἐδῶ. Ἐπὶ δύο ἢ τρεῖς συνεχεῖς κυριακάς, ὠδήγει μετὰ ζήλου τὴν γυναικὰ του εἰς τὴν λειτουργίαν, πρᾶγμα χορηγοῦν εἰς τὴν Ροζαλίαν τὸ κέρδος περιπάτου εἰς τὸν βραχίονα τοῦ συζύγου της. Ἀλλ' ἡ τακτικὴ αὐτῇ δὲν ἤργησε νά τὸν κουράσῃ, ἐπροφασίσθη ὑποθέσεις καὶ ἔπαυσε παντὸς καθολικοῦ αἰσθήματος ἡ ἐκδήλωσις.

Τὸ πρῶτον αὐτὸ δυσάρεστον κατ' οὐδὲν ἐτάραξε τὴν συζυγικὴν γαλήνην. Ὡσεὶ θέλουσα νά τύχῃ συγγνώμης, ἡ νεαρὰ γυνὴ ἐδιπλασίασε τὴν πρὸς αὐτὸν ἀφοσίωσιν καὶ ὑποταγὴν της. Ἰσως, πλείοτερον ὀξυδερκής ἡ κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας, προησθάνετο συγκεχυμένως πράγματα περὶ ὧν οὐδὲ νά σκεφθῇ ἐτόλμα, ἀλλ' ἦτο εὐτυχής, μ' ὅλα ταῦτα, διότι τὸ ἤθελε, διότι ἔζη ἔτι ἐπὶ τῶν ὀρίων τῶν ἐγειρομένων μεταξὺ τῆς ἀληθοῦς εἰμαρμένης τῆς ὑπάνδρου γυναικός καὶ τῶν ὀνείρων τῆς νεονύμφου, ὀνείρων φροῦδων ὡς τὰ τεμάχια τοῦ νυμφικοῦ της πέπλου. Ἡ ἀφύπνισις δὲν ἤργησε νά ἐπέλθῃ. Ὑπῆρξε δι' αὐτὴν φρικώδης καὶ ἀπότομος.

Ἡμέραν τινὰ θέρους, — διήρχοντο τὴν ὥραιαν ἐποχὴν εἰς τὸ ἐν Ὁρσαίῳ κτῆμα τοῦ Λε Κεσνοά, — ἡ Ροζαλία, τοῦ συζύγου καὶ τοῦ πατρὸς της ἀπελθόντων εἰς Παρίσιους ὡς ἐπραττον καθ' ἑκάστην πρωΐαν, εἶδεν ὅτι τῇ ἔλειπε μικρὸν πρότυπον διὰ τὰ σπάργανα ἄτινα ἔρραπτεν ἐν πρότυπον. Θεέ μου, ναί. Πωλοῦν ἔτοιμα τοιαῦτα περίφημα, ἀλλ' αἱ ἀληθεῖς μητέρες, αἱ ἐξόχως τοιαῦται, ἀγαπῶσι νά ράπτουν, νά κόπτουν αἱ ἴδιαι, καί, ἐφ' ὅσον πληροῦται ἡ θήκη τῶν στολισμάτων τοῦ παιδίου, νά αἰσθά-

νῶνται ὅτι ἕκαστον αὐτῶν καθιστᾷ ἐγγυτέραν τὴν ποθητὴν στιγμὴν. Δι' οὐδένα λόγον ἡ Ροζαλία θὰ ἔστεργε νά ἐστερεῖτο τοιαύτης ἀπολαύσεως, νά ἐπέτρεπεν εἰς χεῖρας ἄλλης τὸ γιγάντειον ἔργον, ὃ διεξῆγεν ἀπὸ πέντε μηνῶν, ἀφ' οὔτου ἐβεβαιώθη περὶ τῆς εὐτυχίας της. Ἐκεῖ, εἰς Ὁρσαίῳ, ἐπὶ τοῦ θρόνου ἐφ' οὗ εἰργάζετο ὑπὸ τὴν σκιὰν μεγάλου δένδρου, ὑπῆρχεν ἑκθεσις ὅλη μικρῶν σκούφων οὓς ἐδοκίμαζεν ἐπὶ τῆς πυγμῆς, μικρῶν ἐκ φλανέλλας ἐσθήτων, στηθοπάνων ἄτινα, μὲ τὰς εὐθείας των χεῖρας. παρίστων τὴν ζωὴν καὶ τὰς αἰμωδιώσας κινήσεις τῆς πρώτης παιδικῆς ἡλικίας... Καὶ αὐτὸ ἀκριβῶς τὸ πρότυπον τῇ ἔλειπε.

«Στείλε τὴν θαλαμηπόλον σου...» ἔλεγεν ἡ μήτηρ... Τὴν θαλαμηπόλον, καλὰ λοιπὸν!... Μήπως θὰ ἐγνώριζεν;... Ὅχι!... ὄχι, πηγαίνω ἡ ἴδια... Θὰ κάμω τὰς ἀγοράς μου πρὸ μεσημβρίας... Ἐπειτα θὰ ὑπάγω νά ἐξαφνίσω τὸν Νουμὰν καὶ νά λάβω μέρος εἰς τὸ πρόγευμά του.»

Ἡ ιδέα τοιούτου μετὰ τοῦ συζύγου της μοναχικοῦ γεύματος ἐν τῷ ἡμικλειστῷ διμερίσματι τῆς ὁδοῦ Σκριβ, μὲ τὰ ὑψωμένα παραπετάσματα, τὰ λευκὰ τῶν ἐπιπλῶν περικαλύμματα, τὴν ἔτερπεν ὡς παρεκτροπὴ τις. Ἐγέλα δι' αὐτὸ μόνη, ἐν ᾧ ἀνέβαινε — μετὰ τὰς ἀγοράς της — τὴν ἄνευ τάπητος κλίμακα παρισινῆς οἰκίας ἐν θέρει, καὶ ἔλεγε καθ' ἑαυτὴν, ἐπιφυλακτικῶς θέτουσα τὴν κλεῖδα εἰς τὸ κλειθρον ἵνα τὸν ἐκπλήξῃ : «ἤργησα ὀλίγον νά ἔλθω... Ἰσως ἔχει προγευματίσει».

Καὶ τῷ ὄντι δὲν ἀπέμενον πλέον εἰς τὸ ἐστιατόριον ἢ τὰ λείψανα μικροῦ συμποσίου διὰ δύο ἄτομα, καὶ ὁ μὲ σταυροειδῆ στολὴν ἱστάμενος πρὸ τῆς τραπέζης ὑπῆρτε, ἔτοιμος νά κενώσῃ φιάλας καὶ πινάκια. Κατ' ἀρχάς, τοῦτο μόνον εἶδεν, ὅτι ἀπέτυχεν δι' ἴδιόν της λάθος. Ἀ! ἂν δὲν ἐχρονοτρίβει τόσο εἰς ἐκεῖνο τὸ μαγαζεῖον πρὸ τῶν ἀπὸ κεντήματα καὶ δαντέλλας ἀποτελουμένων ὠραίων παιγνίων.

«Ὁ κύριος ἐξῆλθεν;»

Ἡ βραδύτης τοῦ ὑπῆρέτου εἰς τὸ ν' ἀπαντήσῃ, ἡ αἰφνίδιος ὠχρότης τῆς πλατείας του ἀναιδοῦς ὄψεως τῆς ἐκτεινομένης μεταξὺ μικρῶν παραγναθίδων, δὲν τῇ ἔκαμον ἐντύπωσιν ἀκόμη. Ἐδέησε νά εἴπῃ ἐν τούτοις ὅτι ὁ κύριος ἦτο ἀκόμη ἐκεῖ... καὶ τὸν ἀπησχόλουν ὑποθέσεις... καὶ ὅτι θὰ τὸν ἀπησχόλουν ἐπὶ πολὺ. Ἀλλὰ πόσον χρόνον ἐδαπάνησεν ἵνα τραυλίσῃ αὐτὰ ὅλα, πῶς ἔτρεμον αἱ χεῖρες

αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ἵνα τακτοποιήσῃ τὴν τράπεζαν καὶ θέσῃ τὸ χειρόμακτρον τῆς κυρίας του.

«Μόνος του εἶχε προγευματίσει;»

— Ναί, κυρία... Δηλαδή... μὲ τὸν κ. Βομπάρ.

Παρετῆρε μύρην δαντέλλαν ἐρριμμένην ἐπὶ τινος ἑδρας. Ὁ γελοῖος τὴν ἐθεώρει καὶ αὐτός, καὶ ἐνῶ οἱ ὀφθαλμοὶ του συνηντῶντο ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου, τῇ ἐφάνη ὅτι διεφωτίσθη. Ἀποτόμως, δίχως νὰ προφέρῃ λέξιν, ὥρμησε, διέβη τὴν μικρὰν αἵθουσαν τῆς Προσοκίας, ἐπορεύθη κατ' εὐθείαν πρὸς τὴν θύραν τοῦ γραφείου, τὴν ἤνοιξεν ὅλην καὶ κατέπεσεν ἀναίσθητος. Οὔτε νὰ κλεισθῶσι καὶ ἐφρόντισεν.

Καὶ ἐκὼν ἐβλέπετε τὴν γυναῖκα, τὴν παρημασμένην ἐκείνην κεφαλὴν ξανθῆς τεσσαρακοντούτιδος, μὲ στίγματα, μὲ χεῖλη λεπτὰ, μὲ τὰ βλέφαρα ὁμοία πρὸς δέρμα πεπαλαιωμένου χειροκτίου· ὑπὸ τοὺς ὀφθαλμούς, ἐν ὑποκύνους γραμμαῖς, τὰ ἀποτυπώματα βίου ἡδονῶν, ὥμοι γωνιώδεις, φωνὴ ἐλεινή. Μόνον, ἦτο εὐγενής... Ἡ μαρκησία δ' Ἐσκαρβέζ!... καί, διὰ τὸν Μεσημβρινόν, αὐτὸ ἀνεπλήρου ὄλα τ' ἄλλα, τὸ οἰκόσημον τῷ ἀπέκρυπτε τὴν γυναῖκα. Κεχωρισμένη ἀπὸ τοῦ συζύγου τῆς διὰ σκανδαλώδους δίκης, εἰς ῥῆξιν διατελοῦσα πρὸς τὴν οἰκογένειάν της καὶ τὰς μεγάλας οἰκίας τοῦ προαστείου, ἡ κυρία δ' Ἐσκαρβέζ εἶχε συνδεθῇ πρὸς τὴν

βασιλείαν, ἤνιξεν αἵθουσαν πολιτικὴν, διπλωματικὴν, ἀορίστως ἀστυνομικὴν, ἐνθα προσήρχοντο, ἀνευ τῶν συζύγων των, τὰ ἐπισημότερα τῶν προσώπων τῆς ἐποχῆς· εἴτα μετὰ δύο ἔτη περιπετειώδη, ἀφοῦ ἀπέκτησε κόμμα, ἐπιρροάς, ἐσκέφθη νὰ κινήσῃ δίκην. Ὁ Ρουμεστὰν ὅστις τὴν εἶχεν ὑπερασπισθῇ ἐν τῇ πρώτῃ δίκῃ, δὲν ἡδύνατο νὰ τῇ ἀρνηθῇ τὴν συνδρομὴν του. Καὶ ἂν τυχὸν ἐδίστασεν ἐπὶ μικρόν, ἡ μαρκησία οὕτως ἐκολάκευσε τὴν ματαιοδοξίαν τοῦ δικηγόρου, ὥστε κατέπεσε πᾶσα ἀντίστασις. Ἡ δίκη τῶρα προσήγγιζεν, ἐβλέποντο κατ' ἐκάστην, πότε παρ' αὐτῷ, πότε παρ' αὐτῇ, συσχεπιόμενοι μὲ ζέσιν ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως. (Ἀκολουθεῖ).

ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΛΕΗΜΟΣΥΝΗΝ

Θεὰ τοῦ πόνου, ταπεινὴ περνᾷς τὰ μονοπάτια
ποῦ πᾶν' σὲ ἄχαρά λημέρια,
κ' ἔχεις πλουσίαν τὴν καρδίαν καὶ πρόθυμα τὰ χέρια
καὶ ἀγγέλου ἀγαθότητα στὰ σπλαχνικά σου μάτια.
Εἶσαι ἡ πλουσιώτερη τῆς γῆς, Ἐλεημοσύνη,
κι' ὅταν ἀκόμη φτωχικὰ τὸ χέρι σου χαρίζῃ
δὲν εἶνε πλούσιος κανεὶς γιὰ ὅσα θησαυρίζει,
ἀλλὰ γιὰ ὅσα μὲ χαρὰ καὶ μὲ ἀγάπη δίνει.
Περνᾷς καὶ ὁ ἀγέρας σου παρηγοριὰ σκορπίζει
καὶ ἄνθη ὀλόγυρά σου σπερνεῖς·
δίνεις χαρὰ καὶ ἀνάστασι καὶ γιὰ μισθὸ σου παίρνεις
δάκρυ ποῦ σὺν ἀγίασμα τὰ χέρια σου ραντίζει.
Λάμπει γιὰ σένα ἡ ἐλπίς σὲ μάτι λυπημένο,
τὸ κλάμμα γίνεται τραγοῦδι·
καὶ ἡ ζωὴ ποῦ κρίτεται σὺν δέντρο μαρμαμένο
νοιώθει γιὰ σὲ τὴν ἀνοιξι, πετᾷ γιὰ σὲ λουλοῦδι.
Μεσ' στήν καλύβη τοῦ φτωχοῦ τὴν πιὸ σκοτεινιασμένη
τὸ φωτεινὸ σου θρόνον στήνεις

κ' ἡ ὄψις σου φεγγαβολᾷ σὺν ἄστρο τῆς γαλήνης,
λαμπρότερη μεσ' στήν καρδίαν τὴν πιὸ δυστυχισμένη.
Κρύβεσαι, μὰ ἡ χάρις σου σὲ μύριας ὄψεις λάμπει,
σὲ ἀπειραις καρδιαῖς μυρίζει,
σὺν λούλουδο ποῦ ταπεινὸ βαθεῖα στὸ χόρτο ἀνθίζει,
μὰ στὸ γλυκὺ τοῦ ἀνάσασμα μυρίζουνε οἱ κάμποι.
Τὴ δύναμί σου, ὦ θεὰ, τὴ μαγικὴ καὶ οὐράνια
δὲν κτίζεις μὲ ὑπερρφάνεια
ἐπάνω εἰς τὰ μάτια τοῦ κόσμου μεγαλεῖα,
τὴν θεμελιόνεις στὴν εὐχὴ καὶ εἰς τὴν εὐλογία.
Οἱ πιὸ ἀδύνατοί τῆς γῆς, ἰδοὺ ἡ δύναμίς σου!
χήραις, παιδιὰ ὀρφανισμένα,
ποῦ τὰ γλυκαίνει ὡς τὸ φῶς ἡ μητρικὴ στοργή σου,
σηκώνουνε τὸν θρόνον σου σὲ χέρια εὐλογημένα!
Ἐλεημοσύνη, ταπεινὴ περνᾷς τὴν οἰκουμένην
κ' ἐνῶ αὐτὴ ἔμπρὸς σου κλίνει
καὶ μ' εὐλογίαις, προσευχαῖς καὶ δάκρυα σὲ ραίνει,
σὺ γονατίζεις σπλαχνικὴ στῆς συμφορᾶς τὴν κλίνη.

Α. ΠΡΟΒΕΛΕΓΙΟΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΩΡΕΑΣ

ΕΙΜΕΘΑ βέβαιοι ὅτι ὀλίγοι, ἐπὶ τῶν δακτύλων ἀριθμούμενοι, καὶ οὗτοι ἕκ τῶν ἐχόντων στενάς τὰς σχέσεις μετὰ τῆς νεωτάτης γαλλικῆς φιλολογίας, εἶνε οἱ γνωρίζοντες τὸ ὄνομα τοῦ ἐν Παρισίοις γαλλιστὶ γράφοντος Jean Moréas, ὅτι ὀλιγώτεροι ἔτι παρ' ἡμῖν εἶνε οἱ ἀναγνώσαντες ἔργα αὐτοῦ καὶ ὀλίγιστοι τέλος οἱ δυνάμενοι νὰ εἰπωσιν ἀνευθριάσως ὅτι κατηνόσαν ταῦτα.

Ὑπὸ τὸ ρωμαϊκὸν αὐτοῦ ψευδώνυμον τοῦ Ἰωάννου Μωρεᾶ, κρύπτεται ἑλλην συγγραφεὺς, Μωρεΐτης μάλιστα, ὁ κ. Ι. Παπαδιαμαντόπουλος.

Εὐφυὲς πάντοτε οὗτος, ἐνωρὶς κατηνόσεν ὅτι τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος δὲν ἦτο ἔτι ἱκανῶς προδιατεθειμένον πρὸς εὐμενῇ ὑποδοχὴν πρωτοτύπου φιλολογικῆς παραγωγῆς· οὐδὲ τὰ θέλητρα τῆς πολυμόρφου καὶ ἀσχηματίστου ἔτι νεωτέρας ἑλληνικῆς γλώσσης ἱκανὰ ὅπως συγκερατῆσωσι τὸν κ. Παπαδιαμαντόπουλον. Δὲν ἠκολούθησε τὸ πατριωτικὸν σύ-

στημα τῶν πλείστων τῶν παρ' ἡμῖν λογίων, ἀλλ' εὐτόλμως τὸν ἐγωϊσμόν αὐτοῦ δείξας, ἐγωϊσμὸν τὸν ὅποιον δικαίως ἐνέκρυπτεν ἐν ἑαυτῷ, δὲν ἠθέλησε νὰ γείνῃ τὸ θῆμα κοινωνίας μὴ ἀναγινωσκούσης, μὴ ἐννοούσης, περιφρονούσης μάλιστα διὰ τῆς ἀδιαφορίας τῆς πᾶσαν φιλολογικὴν παραγωγὴν δὲν ἠθέλησε νὰ γράψῃ διὰ πεντήκοντα μόνον ἀνθρώπους εἰς γλώσσαν ἔθνους ἐκ δύο συνισταμένου ἐκατομμυρίων, δὲν ἠθέλησε νὰ τέρψῃ, νὰ συγκινήσῃ νὰ θαυμάσῃ ὑπὸ πεντήκοντα ἀνθρώπων ἵνα περιφρονηθῇ ὑπὸ ἐνὸς ἐκατομμυρίου ἐννεακοσίων ἐνενήκοντα ἐννέα χιλιάδων ἐννεακοσίων πεντήκοντα τοιούτων καὶ τούτων οὐδ' ἀξέστων οὐδ' ἀπολιτίστων, ἀλλὰ κατὰ ἄλλα καλῶς κατὰ τὰ τελειότερα τῆς Δύσεως ὑποδείγματα βιούντων. Καὶ τὸν δίκαιον ἐγωϊσμόν του ἀναλαβὼν καὶ ἀφήσας δι' ἄλλους ἦτον πρὸς παραγωγὴν ὀργῶντας τὴν ἀναμόρφωσιν τῆς γλώσσης καὶ τὰς περὶ αὐτὴν ἀτελευτήτους συζητήσεις, καὶ ἀπαρνηθεὶς τὸ κωμικοτραγικὸν στάδιον τοῦ ἐν Ἑλλάδι φιλόλογου, ἀπῆλθεν ἀθορύβως,

σχεδὸν κρυφίως, ὡς εἰ ἐφοβεῖτο μὴ συληφθῇ ἐπ' αὐτοφθόρῳ πρὸς τὰ πάτρια ἀσεβῶν, εἰς ἀναζητήσιν εὐρυτέρων ὀριζόντων.

Καὶ ἐγκατέστη ἐκεῖ ὅπου ὁ γράφων εἶνε σεβαστός, ὅπου ὁ κόσμος καὶ ἐννοεῖ καὶ παθαίνεται, ἔστω καὶ διὰ πράγματα μὴ κατ' εὐθείαν θίγοντα τὸν κόσμον τῶν ἰδίων συμφερόντων, ἐκεῖ ὅπου ἐν καλὸν βιβλίον, μία ἐξοχος φράσις, ἐν ὥρῳ ποίημα θεωροῦνται πράγματα καλὰ καὶ ἄξια προσοχῆς οὐχ ἥττον μιᾶς καλῆς θέσεως, προσοδοφόρου συντάξεως, δέσμης χαρτονομισμάτων, καλῆς γυναικός, πλουσίου μεγάρου, ἐνὸς ἀγάλατος, ἐνὸς Παρθενῶνος· ἐκεῖ ὅπου ἦρκεσεν ἐν σόνετον, ἐν ποιήματάκι, τέσσαρες δηλαδὴ μελωμέναι γραμμαὶ νὰ δημιουργήσωσι τὸν Corréé ὡς ὁ μέγας Παρθενῶν ἐδημιούργησε τὸν Φειδίαν. Ἐκεῖ, ὅπου τὴν ὥραν ταύτην οἱ ἀνθρώποι δὲν ζωοῖ πλέον κατὰ τὸν δέκατον ἐννάτον αἰῶνα, μετὰ πάντων τῶν λοιπῶν χριστιανῶν, ἀλλὰ κατὰ τὸν μέλλοντα εἰκοστόν, διότι μέχρις αὐτοῦ πράγματι ἐξήχθη ὁ γοργὸς πρὸς τὰ πρόσω